

Exit strategie

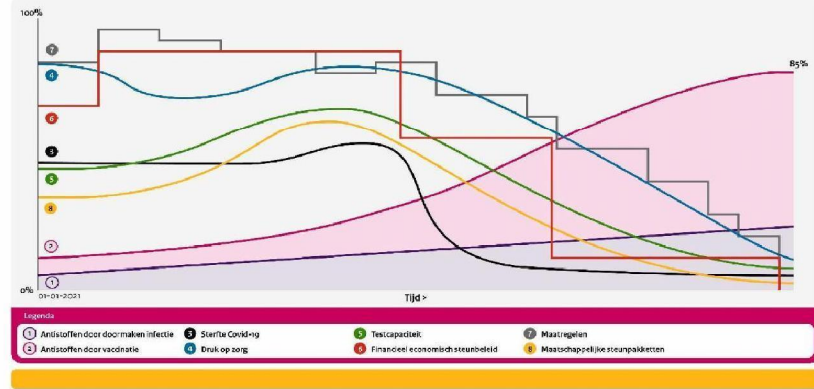

24 januari 2021

Perspectief in samenhang

Disclaimer: geen externe invloeden betrokken; houdt geen rekening met opkomst van toekomstige mutaties, effectiviteit van vaccins; bij mutaties is onbekend en dus niet betrokken, effectiviteit van vaccins op langere termijn is onbekend en dus niet betrokken; sociaal draagvlak niet van te voren is niet betrouwen; rekening wordt gehouden met eventuele mutaties; gaan uit van gelijkblijvende weerstand tegen de getroffen maatregelen; eventuele maatschappelijke weerstand tegen vaccineren is niet betrokken; Deze weergave is een ruwe schatting en geen exacte weergave van de bekende cijfers noch van de cijfers die we kunnen verwachten.

Landbouwwaarden bij gelijktijdig comp. lancee. bij blijvende financiële slagkracht.

VWS, DGSC-19 en NCTV
29 januari 2021 (MCC-19)

Brede context

Ankerpunten:

- Overbelasting van de zorg terugdringen (zowel reguliere als COVID).
- Beschermen van de kwetsbaren
- Zicht houden op het virus.
- Bij (het versoepelen van) maatregelen wordt gekeken naar het effect op de epidemie, de impact op de maatschappij en economie, gedrag en handhaving.

Brede context:

- We nemen nu zware maatregelen om COVID-19 eronder te krijgen; maatregelen met grote gevolgen voor de maatschappij. Voor zover mogelijk moet structurele schade (zoals leerachterstanden, geestelijke gezondheid en leefstijl) voorkomen worden.
- Om deze gevolgen te mitigeren is flankerend beleid ingezet, zowel financieel-economisch, als sociaal-maatschappelijk.
- Als gevolg van ontwikkelingen in vaccinatie en testbeleid zullen we op termijn ruimte hebben om maatregelen te gaan versoepelen en op termijn te komen tot een samenleving post-COVID19

Flankerend beleid:

- Hoe strenger de maatregelen en hoe langer die duren, hoe groter de behoefte aan flankerend beleid. Flankerend beleid heeft twee doelen: zorgen dat mensen het volhouden ('ze mee sleuren naar de finish') en zoveel mogelijk voorkomen van structurele schade.

- Voor economie en arbeidsmarkt zijn er steunpakketten gericht op werkgelegenheid en bestaanszekerheid.
- Flankerend beleid voor onderwijs is deels al ingezet en deels nog in de maak
- Lokale initiatieven gericht op beschermen bestaande kwetsbare groepen en vermijden nieuwe kwetsbare groepen vereisen een extra ondersteuning vanuit de Rijksoverheid, om met name structurele schade te dempen.

Versoepelen:

- Maatregelen, vaccins en testen gaan op elkaar ingrijpen en leiden op termijn tot mogelijkheden voor versoepelingen.
- Als gevolg van deze op elkaar inwerkende factoren zullen zowel de routekaart, alsook de signaalwaarden, actueel en adequaat dienen te worden gehouden. Hierover wordt periodiek geadviseerd door het OMT.

Perspectief:

- Er is veel behoefte aan perspectief en een helder verhaal hoe de samenleving langzaam heropend zal gaan worden. Voorstel de presentatie "perspectief voor samenleving en economie" van DGSC19 hiervoor te gebruiken.

Hoofdpijnen: maatregelen-vaccineren-testen

Maatregelen

- Generieke maatregelen – zoals het beperken van contactmomenten en reisbewegingen – zijn het uitgangspunt.
- Basisgedragsregels (1,5 meter afstand, etc)
- Regels voor iedereen; bedrijven en instellingen; aanvullende sectorspecifieke regels alsook dringende adviezen (bv. thuisbezoek, thuiswerken)

Testen:

- De teststrategie heeft tot doel: 1) zicht op het virus, en 2) bijdragen aan openen van de samenleving 3) isoleren van positieve gevallen zodat de verspreiding beperkt wordt en de druk op de zorg/kwetsbaren vermindert.
- Grootschalig risicogericht testen wordt nu ingezet in pilots en wordt daarna opgeschaald.
- Op termijn kan testen als vervanging van maatregelen plaatsvinden:
 - Testen voor toegang tot werk.
 - Testen in MBO, HBO en WO om meer fysiek onderwijs mogelijk te maken.
 - Testen voor toegang tot het sociale leven (evenementen, cultuur, etc).

Vaccineren:

- De eerste prioriteit in de vaccinatiestrategie is gericht op het beschermen van kwetsbare groepen (60-plussers en medische risicogroepen) en zorgpersoneel die met deze groepen in contact komen.
- Bij de vaccinatie strategie is het advies van de Gezondheidsraad en het OMT leidend.

Dilemma's

- Mogelijk leidt een toenemend aantal gevaccineerden, versoepeling van maatregelen en meer mogelijkheden om te testen tot een verlaagde naleving van de geldende maatregelen. Dit vraagt ook aandacht voor handhaving.
- Testen is duur en er zal nooit voldoende capaciteit zijn om alle evenementen te bedienen met een toegangstest. Daarbij speelt ook de vraag: wie betaalt en hoe blijven evenementen voor alle inkomenscategorieën toegankelijk?
- De uitkomsten van de Fieldlabs die binnenkort van start gaan, kan ertoe leiden dat wellicht vroegtijdig meer ruimte geboden wordt aan grotere groepen bij bioscopen, theaters, voetbalwedstrijden en kleine evenementen.
- Bepalen prioriteit testen-voor-toegang.
- De vaccinatiestrategie voor 18-60-jarigen is generiek en niet naar groepen gedifferentieerd. Ter bescherming van kwetsbaren, en het verlichten van de druk op de zorg, ligt het voor de hand om te beginnen met het vaccineren van 60-jarigen. Voor het terugdringen van de verspreiding van het virus ligt het voor de hand om te beginnen met het vaccineren van 18-jarigen.
- Naast zorgpersoneel zijn er andere beroepsgroepen die door de aard van hun werkzaamheden een hoger risico lopen op besmetting (e.g. politie/handhaving, onderwijs). Er is nog niet beslist over de prioritering van deze groepen in de vaccinatie-strategie.
- Het is nog onbekend in hoeverre de vaccins de transmissie beperken.
- Maatregelen mbt internationaal reizen zijn niet alleen van binnenlandse ontwikkelingen afhankelijk, maar ook van buitenlandse ontwikkelingen. Daardoor zijn deze maatregelen slechts gedeeltelijke eenzijdig te versoepelen.

Hoofdpijnen strategie voor versoepelingen

- Een versoepelingsstrategie langs de lijnen van de routekaart biedt voorspelbaarheid en is uitlegbaar. Vanuit communicatie- en nalevingsperspectief is voorspelbaarheid, ook in de afschaling, gewenst.
- De routekaart maakt in haar opbouw gebruik van OMT-adviezen en uitgevoerde dwarsdoorsnijdende toetsen, waaronder ook het effect op de maatschappij en economie.
- Het OMT heeft – vanuit het epidemiologisch beeld - geadviseerd af te schalen in één stap: strenge maatregelen vasthouden tot signaalwaarden van waakzaam zijn bereikt.
- Bij de opzet van de routekaart is bepaald om een tussenstap te maken in 'zorgelijk'. Dit uitgangspunt is opgenomen in de inschalingsystematiek die nu voorligt bij het OMT voor advies.
- Het is ook mogelijk om kleinere stappen terug te zetten:
 - De stappen sluiten aan bij de niveaus in de routekaart. Bij elke stap zijn verschillende tussenstappen te nemen, afhankelijk van wat er mogelijk is binnen het epidemiologisch beeld (op basis van een OMT-advies);
 - De eerste tussenstap betreft het beëindigen van enkele verzwaringen in risiconiveau 'zeer ernstig'. Dit betreft o.a. de avondklok, onderwijs en toestaan 'click en collect' (zie stap 1).
 - De routekaart kent 4 niveaus. Daarnaast is er ook een "niveau nul". We zitten nu in risiconiveau 4, 'zeer ernstig' waarbij er extra verzwaringen gelden. Dat maakt dat er dus vijf stappen terug gezet kunnen worden; deze worden vanaf slide 9 verder uitgewerkt.

Aandachtspunten

- Bij versoepelingen dient extra ingezet te worden op de naleving van de (dan nog) geldende maatregelen.
- FieldLabs worden vanaf medio februari georganiseerd. De uitkomsten van de FieldLabs kunnen leiden tot versnellingen binnen de strategie.

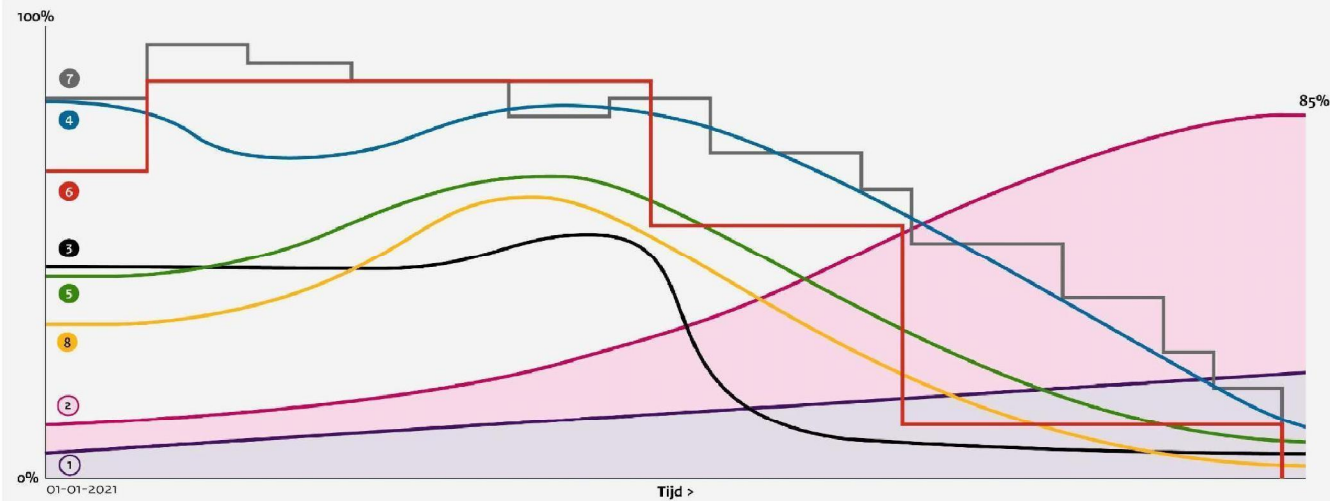
Verhouding testen-vaccinaties-maatregelen in de tijd

- Maatregelen, vaccineren en testen gaan op elkaar ingrijpen en leiden op termijn tot mogelijkheden voor versoepelingen.
- De grafiek op de volgende slide is een eerste schets van hoe dit er uit zou kunnen zien.
- Aan deze eerste schets liggen nog geen cijfers ten grondslag.
- Deze schets kent grote onzekerheidsmarge voor de toekomst en is gebaseerd op tal van aannames.
- Op basis van de onzekerheden worden momenteel scenario's (optimistisch, neutraal/realistisch en pessimistisch) opgesteld. Centrale vraag is: hoe en wanneer kan de samenleving op een verantwoorde manier meer bewegingsruimte krijgen, en hoe om te gaan met de sociaaleconomische gevolgen? Doel hiervan is om mogelijke impact in beeld te brengen en hierop te anticiperen, zowel in maatschappelijke als in sociaaleconomische zin.

Perspectief in samenhang

Disclaimer: geen externe invloeden betrokken; houdt geen rekening met opkomst van toekomstige mutaties; effectiviteit van vaccins bij mutaties is onbekend en dus niet betrokken; effectiviteit van vaccins op langere termijn is onbekend en dus niet betrokken; vaccinatiegraad rest van de wereld is niet betrokken (relevant voor opkomst van eventuele mutaties); gaat uit van gelijkblijvende weerstand tegen de getroffen maatregelen; eventuele maatschappelijke weerstand tegen vaccineren is niet betrokken. Deze weergave is een ruwe schatting en geen exacte weergave van de bekende cijfers, noch van de cijfers die we kunnen voorspellen.

Randvoorwaarden: bij gelijkblijvende compliance, bij blijvende financiële slagkracht.

Legenda

① Antistoffen door doormaken infectie	③ Sterfte Covid-19	⑤ Testcapaciteit	⑦ Maatregelen
② Antistoffen door vaccinatie	④ Druk op zorg	⑥ Financieel economisch steunbeleid	⑧ Maatschappelijke steunpakketten

Dep. Vertrouwelijk

Afschaling in stappen

Stap 1 - terug naar risiconiveau 4: beheerst en georganiseerd de lockdown uit

Routekaart:

- Afbouwen van de verzwaren binnen risiconiveau 4 'zeer ernstig'.

Uitgangspunt:

- Toestaan van individuele activiteiten gericht op onderwijs, welzijn en sport.
- Groepsvorming (binnen en buiten) beperkt tot een maximum van 2 personen.
- Maximum van 30 personen per ruimte binnen.

Stappen terug (prioritering wordt aangepast nav advies OMT):

1. PO en KO weer open	
2. Avondklok af laten lopen	
3. 'Click en collect' toestaan	
4. VO weer open	
5. Verzwaren uitvaarten loslaten	
6. Maximum thuisbezoek van 1 naar 2	
7. Fysiek onderwijs in alle onderwijsinstellingen (mbo, hbo, wo)	
8. Sportbeoefening binnen weer toestaan	
9. Openen van niet-essentiële detailhandel	
10. Niet-medische contactberoepen weer toestaan	

Voorwaarden:

- De **1,5m-maatregel** en andere basisregels;
- Realiseren van **hygiënemaatregelen op locatie**;
- **Mondkapjes** verplicht in publiek toegankelijke binnenruimten

Accenten handhaving:

- Inzet m.n. gericht op avondklok en groepsvorming buiten.
- Met openen van niet-essentiële detailhandel vormt potentiële drukte in winkels(straten)

een aandachtspunt.

- Sectorale en individuele handhaving (bijv. handhaving deurbeleid winkels).

Redenatie:

- Vanuit sociaal-maatschappelijk oogpunt: om leerachterstanden te beperken en voor hun ontwikkeling is het voor kinderen en jongeren belangrijk dat zij weer (deels) fysiek onderwijs kunnen volgen. Het toestaan van individueel sporten binnen draagt positief bij aan gezondheid en welzijn van individuen. Door sportbeoefening weer toe te staan, krijgen individuen meer ruimte om te sporten.
- Vanuit economisch oogpunt: opening van niet-essentiële detailhandel en niet-medische contactberoepen dragen bij aan economische activiteit en bijdrage aan opstarten van economie. Vanuit economische uitgangspunt (leerachterstanden en impact op lange termijn hiervan voorkomen) is openen van onderwijs ook zeer gewenst.
- Vanuit epidemiologisch oogpunt: niet-medische contactberoepen en niet-essentiële detailhandel betreft kortdurende contactmomenten.
- In de lockdown zijn ook alle publieke plaatsen gesloten (met enkele uitzonderingen). Met deze stap dient dit algemene verbod vervangen te worden door een meer in gericht verbod op welke publieke plaatsen gesloten moeten zijn.

Perspectief:

- We hebben met elkaar gezorgd dat de verspreiding van het virus voldoende is afgeremd, maar de ziekenhuizen liggen nog vol. Het openbare leven kan weer voorzichtig worden opgestart en er is meer ruimte voor bedrijven: kinderen kunnen weer naar school, we kunnen weer 's avonds naar buiten, we kunnen weer gaan sporten en de winkels kunnen weer open.
- Deze stap vraagt om flankerend beleid: volwaardige economische steunpakketten, versterking maatschappelijke steunpakketten (bij. onderwijs, jeugd en schuldhulp), bevorderen flexibiliteit, gezond leven en buiten zijn, en hulp bij naleving

Dep. Vertrouwelijk

Stap 2 – terug naar risiconiveau 3: verder hervatten openbare leven

Routekaart:

- Terug van risiconiveau 'zeer ernstig' naar risiconiveau 'ernstig'.
- Gedurende twee weken minder dan 20 IC opnames per dag (landelijk)
- Gedurende twee weken minder dan 80 ziekenhuisopnames (inclusief IC) per dag (landelijk)

Uitgangspunt:

- Meer ruimte voor (sociale) contacten in kleine kring.
- Groepsvorming (binnen en buiten) beperkt tot een maximum van 4 personen.
- Maximum van 30 personen per ruimte binnen.
- Toegangstesten maakt wellicht mogelijk om te versoepelen.
- Uitkomsten van Fieldlabs maken het wellicht mogelijk om bij deze stap meer ruimte te bieden aan grotere groepen bij bioscopen, theaters, voetbalwedstrijden en kleine evenementen.

Stappen terug:

1. Openen doorstroomlocaties, openen culturele instellingen, bioscopen en bibliotheken
2. Verruiming sportbeoefening in kleine groepen binnen en buiten
3. Openen droge horeca

Voorwaarden:

- De **1,5m-maatregel** en andere basisregels;
- Realiseren van **hygiënemaatregelen op locatie**;
- Waar mogelijk **reservering** en **triage**
- **Mondkapjes** verplicht in publiek toegankelijke binnenruimten

Accenten handhaving:

- Inzet m.n. gericht op groepsvorming binnen en buiten.
- Aandachtspunt is onderscheid tussen droge en natte horeca.

10

- Aandachtspunt is ruimte bieden om soms op kantoor te werken.
- Sectorale en individuele handhaving (zoals werken op kantoor).

Redenatie:

- Vanuit sociaalmaatschappelijk oogpunt: het toestaan van onderwijs op locatie (onder voorwaarde 1,5 meter) vergroot het sociaal welbevinden onder studenten.
- Het openen van doorstroomlocaties (bv. pretparken en musea), culturele instellingen (bv. theaters), bibliotheken en bioscopen draagt bij aan verdere teruggang naar het openbare leven.
- De verruiming voor sporten in kleine groepen draagt bij aan vergroten van welzijn en gezondheid.
- Vanuit economisch oogpunt: het openen van de droge horeca (evt. met bepaalde beperkingen) draagt bij aan het verder opstarten van de economie en maatschappelijk leven.
- Vanuit epidemiologisch oogpunt: het aantal (langdurige) contactmomenten neemt toe, maar blijft begrenst door beperking van de groepsgrootte.

Perspectief:

- De verspreiding van het virus wordt steeds verder beperkt en daarmee zijn er steeds minder coronapatiënten in de zorg. Door ons aan de regels te houden, de beschikbaarheid van testen en doordat steeds meer mensen zijn gevaccineerd hebben we steeds meer ruimte om het openbare leven te openen: we kunnen weer op pad, gaan uit eten en naar dierentuinen, we beginnen weer andere mensen te zien.
- Deze stap vraagt om flankerend beleid: gaandeweg afbouw economische steunpakketten, volwaardige maatschappelijke steunpakketten, steun voor maatschappelijke initiatieven en vouchers voor cultuur/kunst.

Stap 3 – terug naar risiconiveau 2: recreatief

Routekaart:

- Terug van risiconiveau 'ernstig' naar risiconiveau 'zorgelijk'.
- Gedurende twee weken minder dan 10 IC opnames per dag (landelijk)
- Gedurende twee weken minder dan 40 ziekenhuisopnames (inclusief IC) per dag (landelijk)

Uitgangspunt:

- Verdere verruiming sociale contacten en recreatieve activiteiten
- Groepsvorming (binnen en buiten) beperkt tot een maximum van 6 personen.
- Maximum van 50 personen per ruimte binnen.
- Toegangstesten en uitkomsten van Fieldlabs maken het wellicht mogelijk om bij deze stap meer ruimte te bieden aan grotere groepen bij evenementen.

Stappen terug:

1. Openen natte horeca
2. Ruimte voor evenementen

Voorwaarden:

- De **1,5m-maatregel** en andere basisregels;
- Realiseren van **hygiënemaatregelen op locatie**;
- Waar mogelijk **reservering** en **triage**
- **Mondkapjes** verplicht in publiek toegankelijke binnenruimten

Accenten handhaving:

- Inzet handhaving m.n. gericht op groepsvorming binnen en buiten.
- Aandachtspunt zijn de evenementen waarbij de (basis)voorwaarden niet worden losgelaten.
- Aandachtspunt dat de kroegen en terrassen weer open gaan.

- Sectorale en individuele handhaving.

Redenatie:

- Vanuit sociaalmaatschappelijk oogpunt: bij deze stap is er nog meer ruimte voor recreatieve activiteiten in wat grotere groepen. Dit vergroot de mogelijkheden voor sociale contacten en draagt bij aan het welzijn.
- Vanuit economisch oogpunt: het openen van de natte horeca (evt. met vervroegde sluitingstijden) en evenementen (max. 100) draagt verder bij aan de economie.
- Epidemiologisch beeld: door verdere verruiming groepsvorming en doordat steeds meer recreatieve activiteiten mogelijk zijn, neemt het aantal sociale contacten verder toe.

Perspectief:

- Het virus is nog onder ons, maar we hebben het grotendeels onder controle. Het openbare leven kan echt weer grotendeels open, er is weer ruimte om de leuke dingen die we ons moesten ontfagen te doen. Ook voor mensen in kwetsbare posities.
- Deze stap vraagt om flankerend beleid: maatschappelijke steunpakketten, steun voor maatschappelijke initiatieven en vouchers voor sport/events.

Stap 4 – terug naar risiconiveau 1: waakzaam blijven

Routekaart:

- Terug van risiconiveau 'zorgelijk' naar risiconiveau 'waakzaam'.
- Gedurende twee weken minder dan 3 IC opnames per dag (landelijk)
- Gedurende twee weken minder dan 12 ziekenhuisopnames (inclusief IC) per dag (landelijk)

Uitgangspunt:

- Groepsvorming (binnen en buiten) beperkt tot een maximum van 8 personen.
- Maximum van 100 personen per ruimte binnen.
- Toegangstesten, Fieldlabs en de vaccinatiegraad maken versoepelingen mogelijk.

Stappen terug:

1. Meer ruimte voor evenementen
2. Sport: toestaan trainingen en wedstrijden (vraagt wel loslaten van 1,5 meter regel en groeps grootte)

Voorwaarden:

- De **1,5m-maatregel** en andere basisregels;
- Realiseren van **hygiënemaatregelen op locatie**;
- Waar mogelijk **reservering** en **triage**
- **Mondkapjes** verplicht in publiek toegankelijke binnenruimten

Accenten handhaving:

- Inzet handhaving m.n. gericht op groepsvorming binnen en buiten.
- Aandachtspunt zijn de evenementen waarbij de (basis)voorwaarden niet worden losgelaten.
- Aandachtspunt blijft dat dat de kroegen en terrassen weer open zijn.

- Sectorale en individuele handhaving.

Redenatie:

- Vanuit sociaalmaatschappelijk oogpunt: bij deze stap is er nog meer ruimte voor recreatieve activiteiten in wat grotere groepen. Dit vergroot de mogelijkheden voor sociale contacten en draagt bij aan het welzijn.
- Vanuit economisch oogpunt: het openen van de natte horeca (evt. met vervroegde sluitingstijden) en evenementen (max. 100) draagt verder bij aan de economie.

Perspectief:

- Om echt op 'niveau nul' te kunnen komen is het noodzakelijk om de basis maatregelen nog even vol te houden. De gedragsondersteuning is op alle fronten opgeschaald.
- Deze stap vraagt om flankerend beleid rond vouchers voor sport/events, beëindiging van economische steunpakketten en deels behouden maatschappelijke steunpakketten.

Stap 5 - einde routekaart: opheffen ge- en verboden

Routekaart:

- Correspondeert met "niveau nul": Bij deze stap gaat de samenleving naar een situatie waarin Covid-19 endemisch is.

Uitgangspunt:

- Loslaten van de maximale groepsgrootte en maximaal aantal per zelfstandige ruimte;
- Ge- en verboden opheffen, waaronder de mondkapjesplicht en de 1,5-meter afstand.

Stappen terug:

1. Loslaten van dringend advies thuis te werken;
2. Loslaten van de maximale groepsgrootte op straat, en loslaten van dringend advies voor max. aantal mensen thuis;
3. Loslaten van het maximum aantal per zelfstandige binnenruimte;
4. Loslaten van maximum van aantallen voor evenementen en bijeenkomsten;
5. Loslaten van mondkapjesplicht en 1,5 meter afstand (Twm).

Voorwaarden:

- Deze worden losgelaten met deze stap.

Accenten handhaving:

- Reguliere handhavinginszetz.

Redenatie:

- Programmatische vaccinatie (voor risicogroepen)

Perspectief na de crisis:

- Er zijn genoeg mensen gevaccineerd. De groepsimmunitet doet zijn werk. Mensen kunnen nog ziek worden, maar grote uitbraken vinden niet meer plaats en de zorg kan dit opvangen.
- De crisis was zwaar en het is goed dat dat achter ons ligt. We hebben er veel van geleerd.
- We behouden het waardevolle, we bouwen gericht weer op en we nemen de gelegenheid te baat voor vernieuwing. Testen gebeurt op grote schaal, het BCO wordt effectief benut en door vaccineren blijft de samenleving ook open. Waar grote of onherstelbare schade is zal langduriger solidair ondersteund worden. We nemen de tijd om te helen en te herstellen. Mogelijk resteren ook nog langere tijd enkele virusgerelateerde maatregelen.
- Nu de maatregelen zijn losgelaten komt er ruimte om Nederland sterker uit de coronacrisis te laten komen: flankerend beleid rond herstel-agenda (onderwijs, arbeid, zorg), opbouw-agenda (digitalisering, duurzaamheid) en investeren in robuustheid (nieuwe) sectoren. Dit gaan we doen door te investeren in de jeugd (herstellen van leerachterstanden, creëren van nieuwe banen, studiemogelijkheden, etc.), voorkomen van een verdere tweedeling in de samenleving (voorkomen van polarisatie) en aandacht te besteden aan de socio-economische (werkloosheid, armoede) en psychosociale gevolgen (depressies etc.).
- Tot slot is het belangrijk om Nederland weerbaarder te maken voor disrupties in de toekomst.